als de verf
droog is.

Stefanvanhulten.com
Stefan@stefanvanhulten.com

0.

De schuifdeuren kruipen open, alsof ze zijn aangepast aan het tempo van de bewoners. Marianne beent naar binnen, groet de bellende receptionist en loopt door naar het kantoor op de begane grond. Achter de monitor zit Ilse, druk bezig met haar overdracht. Als ze Marianne hoort draait ze zich verschrikt om, 'Ben je er nu al? Het is pas kwart voor'. Marianne zwiert haar das af en gooit deze over de kapstok heen, 'Hoe is het hier?'. Ilse hangt naar links zodat Marianne de inhoud op het beeldscherm goed kan zien. Zodra Marianne de eerste letters heeft gelezen verzucht ze, 'och is het al gebeurd. Was je erbij?'. Ilse schudt nee, dit aspect van het werk is Ilse duidelijk nog niet gewend, als dat überhaupt mogelijk is. 'Sneu, ik had nog hoop dat ze er bovenop zou krabbelen' zegt Marianne nonchalant. Ze hangt haar jas op en doet haar werkkleding aan. Marianne is niet ijdel, maar een juten zak kleedt beter af dan deze blouse. 'Waarom ben je zo vroeg?' vraagt Ilse. Marianne speldt haar naambordje vast en zegt 'Kan ik even op m'n gemak bij hem langs'.
'Echt? Wat heb je toch met die man? Ik heb 'm nog nooit op een glimlach kunnen betrappen.'
Marianne lacht flauwtjes.
'Toen ik 14 was wilde ik kunstenaar worden, dus kreeg ik les.'
'Van hem!?'
'Van hem', zegt Marianne.
Ilse is gretig naar meer nieuwe informatie, 'Weet hij dat?'
Marianne haalt haar schouders op, 'ik denk het niet, heb het 'm zelf nooit verteld in ieder geval.'
Ze pakt het koord met de sleutelbos van het haakje en hangt deze om haar nek.
'Hoe was 'ie toen?' Vraagt de nog altijd verbijsterde Ilse.
'Een ontzettend lieve man, geduldig en altijd vriendelijk.'
Ilse zoekt in Marianne's ogen naar sarcasme, ze vindt het niet.
'Toen wel' grapt Marianne, Ilse lacht. 'Nu ook nog hoor' zegt ze er snel achteraan.
'Maar alléén als je iets van kunst weet', reageert Ilse terwijl ze een gebaar maakt alsof ze schildert.
Marianne loopt naar de deur en lacht, 'precies.'

1.

Zijn ogen volgen de vingers van zijn rechterhand als ze zijn kwast omklemmen. Zijn handen werken hem steeds meer tegen, iets blind oppakken lukt hem niet meer. Deze keer verraden ze hem niet. De indeling van de woningen zijn bijna identiek. Links een donkerhouten eettafel met vier bijpassende stoelen, de muur gevuld met een vitrinekast met daarin foto's, porselein en gedecoreerde glazen. Centraal in de kamer staan om een salontafeltje een fauteuil en een doorgezeten bank voor als er gasten komen (familie die uiteraard nooit vaak genoeg langskomt). Uiteraard ontbreekt nergens een kastje met daarop een veel te grote flatscreen, cadeau van een zoon die z'n afwezigheid probeert af te kopen. Franz verfoeit deze eenheidsworsten. Ja natuurlijk heeft hij ook een eettafel, en oké die is dan toevallig van mahoniehout gemaakt, maar zijn tafel is slechts voor twee personen. En die vitrinekast is handig omdat je dan meteen ziet waar alles staat. Daar is geen ontkennen aan. Maar zijn porselein is van een échte kunstenaar afkomstig en niet zomaar fabriekswerk uit China, nee daar hoef je bij Franz niet mee aan te komen. Zijn doorgezeten bank vond hij een mooie herinnering uit zijn oude huis, net zoals de salontafel. En op zijn leeftijd ontkom je niet aan een fauteuil, zo koppig is Franz nou ook weer niet. Maar géén televisie, 'Wil ik het leven zien dan hoef ik slechts te kijken naar mijn werken'. Want wat Franz' aanleunwoning onderscheidt van de rest in de Wilhelminahoeve is dat zijn huis vol staat met schilderijen. Lijsten staan op de grond tegen de muren, opgerolde doeken

schuilen achter de bank en bovenop de kast balanceren stapels werken. Franz heeft in zijn leven alle stijlen zich eigen gemaakt. Impressionisme wisselt hij af met expressionisme en kubisme laat hij eenvoudig achter voor surrealisme. En als er ooit nog een nieuwe – isme stroming opkomt zal Franz ervoor zorgen dat hij ook die beheerst, dat heeft hij zichzelf plechtig beloofd. Wat alle doeken echter gemeen hebben, is dat er geen één is afgemaakt. Soms zijn er nog grote witte vlakken zichtbaar. Andere keren is in potlood al wel duidelijk welke vormen er gaan komen, en in een enkel geval lijkt Franz dichtbij een eindresultaat te zijn gekomen. De verzorging heeft vijf jaar geleden geregeld dat hij in een lokaal krantje verscheen, 'De beste kunstenaar die de wereld nooit heeft gezien.' De trots die Franz daarbij voelde bagatelliseert hij sindsdien weg als iemand wat over het ingelijste artikel zegt. 'Het is kinderlijk geschreven, vast door een stagiaire gedaan', en 'welke onbenul leest zo'n krantje nou?'. In de Wilhelminahoeve is er niemand te vinden met wie hij op niveau over kunst kan praten. Op één iemand na, Marianne van de dagdienst. Ze is niet bepaald een kenner, maar de interesse is daar. Ze komt binnen terwijl Franz net zijn kwast in de verf heeft gedoopt. Als Franz haar hoort legt hij meteen zijn kwast neer en moppert, 'Ben je daar weer. Ik zat net in mijn concentratie'. Marianne negeert hem terwijl ze een glas water inschenkt. Franz kan er nooit goed tegen als ze hem negeert. Als ze zich omdraait en naar hem toe komt met het glas glimlacht ze, 'ik hoef geen drinken' zegt hij. Ze draagt nu al een tijdje een hoofddoek, Franz hekelt dat. Maar de tijden zijn veranderd, mensen zijn overgevoelig geworden en Franz heeft besloten er nooit over te beginnen. Ook hoofddoeken schijn je voortaan normaal te moeten vinden. 'Waar was u vandaag mee bezig?' Zegt ze als ze het glas naast hem neer zet. Franz pakt een uitgescheurde foto van graffiti, Marianne lacht. 'Een kunstenaar moet zich altijd vernieuwen' zegt Franz.
'En u was net zo ver met uw straatbeeld', ze pakt een doek erbij waar slechts enkele vlakken kleur missen. Franz wendt zijn blik af, 'het miste urgentie, kunst moet altijd een noodzaak hebben'. Marianne staart naar het doek, even lijkt ze in gedachten verzonken. 'Ik.. zou u misschien een portret van mij willen maken?' Zonder haar aan te kijken antwoordt hij direct. 'Portretten maakt een kunstenaar alleen als hij geen brood op de plank heeft.' Hij verwacht een gevatte sneer zoals alleen Marianne die kan geven. Als die uitblijft kijkt hij haar aan. Vochtige ogen, mondhoeken naar beneden. 'Maar een uitzondering kan altijd gemaakt worden, als je een grote parel in je oren hangt kan je zomaar mijn melkmeisje zijn.' Haar mondhoeken krullen omhoog, ze zet het doek neer, pakt het glas water en staat op. 'Ik heb alleen wel één eis, mijn portret maakt u wél af.' Ze pakt zijn rechterpols en tilt deze omhoog om het glas water in zijn hand te plaatsen. 'En nu drinken.' Nog voordat Franz iets terug kan zeggen loopt ze weg. Had ze hem zojuist schaakmat gezet? Hij lacht hardop en drinkt een slok water.

2.

'Het van Abbe Museum? Daar ben ik in geen eeuwigheid geweest.' De lichtblauwe lucht en stralende zon verhullen de koude temperatuur. Franz zit stevig ingepakt onder een dekentje, wanten aan muts op. Marianne duwt hem in een stevig tempo door. Bij de kassa staat een korte rij, het valt Franz op dat het jonge mensen zijn in pastelkleurige kleding. Het ziet eruit alsof ze een kledingkast in zijn gesprongen en alles wat toevallig aan hun lijf bleef hangen maar zijn gaan dragen. 'Jullie zien eruit alsof jullie zelf een kunstwerk zijn.' De jongeren draaien om, grote brillenglazen met een gele tint kijken hem aan, geen reactie. Marianne fluistert in Franz' oor, 'ik vind het grapje wel leuk hoor.' De kassière heet volgens haar naambordje 'Vanity', zelden heeft een naam zo bij iemand gepast. Haar blik dwarrelt wat rond maar geen seconde kijkt ze de bejaarde man en zijn verzorgster aan. 'één volwassene en een 65-plusser, incl. bijzondere expositie?' Fluistert ze, alsof haar stem kan

beschadigen als ze hardop praat. ‘Had u het tegen ons?’ Nu pas kijkt ze Marianne aan en knikt. Ze vertikt het echter om de vraag te herhalen. ‘Doe maar een kaartje voor een volwassene en een 65-plusser, we willen ook graag naar de bijzondere expositie.’ De kassière zucht diep terwijl ze op een computer wat intikt. De printer poept twee kaartjes uit en het duo krijgt ook een groene plastic hand met wijzende vinger aan een stokje, ‘Voor als u wilt bieden.’ Als Marianne alles heeft aangepakt bekijkt Vanity zichzelf in de weerspiegeling van haar telefoon, ze tuit haar lippen wat. Het tweetal loopt richting het routebordje voor de bijzondere expositie. ‘Bijzondere expositie? Zeg dame waar breng je me toch naartoe?’ Zegt Franz.
‘U kunt wel wat inspiratie gebruiken dacht ik zo.’

Ze komen binnen in een wit ovaal waar zonnestralen door ramen in het plafond kolommen op de muur tekenen. Aan de wanden hangen kleine en grote doeken. Het midden van de grote zaal wordt door een fluweel roden touw vrijgehouden. Daar staat een kruk, ezel en een tafel bomvol spuitbussen en schilderspullen, met daar tegenaan leunend tientallen opgespannen doeken. Achter de touwen schuifelen veelal jonge bezoekers onrustig op en neer. ‘Nog 2 minuten’, wordt er gefluisterd. Franz kijkt rond en voelt een knoop in zijn maag opkomen. Een dame die zomaar de directrice van het museum zou kunnen zijn stapt over de afzetting heen en gaat centraal in de zaal staan. ‘Vervuld van trots mogen we de allereerste publieke sessie van Joseph Barkstall aankondigen. Behoeft deze man bij iemand nog een introductie?’ Zegt ze ironisch, de zaal lacht… op Franz na. ‘Ja, graag!’ Brult er bij hem naar boven. Het valt even stil als mensen zoeken wie deze barbaar is die Joseph Barkstall niet kent. Dan zien ze de hoogbejaarde man in zijn rolstoel zitten en lachen ze aandoenlijk. De directrice richt zich tot Franz, ‘De heer Barkstall is het wunderkind van de kunstwereld. Met zijn 21 jaar heeft hij nu al meer werken gemaakt dan menig grootmeester in een leven lukte. Zijn reputatie van ‘fastest painter in the world’ is er een die hij vandaag voor onze neuzen waar gaat maken.’ Dan draait ze zich om en verandert in een illusionist die iemand met handgebaren tevoorschijn tovert. ‘Geef hem het applaus dat hij verdient, hier is Joseph Barkstall.’ Harde boenkaboenka muziek waarin fluisterende stemmen steeds harder ‘Joseph Joseph’ zeggen doen Franz opschrikken. Een jonge blaag in een feloranje overall (wat een statement in deze tijd!) met een kaalgeschoren hoofd (niemand is zo mooi kaal als hij!) rent de zaal binnen. Terwijl het geboenkaboenka doorgaat pakt hij bombastisch een lijst van de grond en zet deze op de ezel neer. Hij rent de zaal door als hij twee spuitbussen schudt (alleen hij komt weg met zo’n neo-fascistische manier van bewegen!). Dan bestookt hij het doek met verf. Een minuutje later is een figuur op het doek verschenen. Het is een politievrouw die een man in pak boeit (dus zo denkt hij over de vrouwenquota!). Onder luid gejoel zet hij het doek weg zodat de zaal het goed kan bekijken. Franz gebaart Marianne dat hij iets wil zeggen, ‘Zie je, de jeugd maakt streetart.’ Marianne geeft hem een schouderklopje, niet de reactie waar Franz op had gehoopt. De jonge kunstenaar gaat meteen door met een volgend werk. Binnen mum van tijd is Manneken Pis verschenen die een regenboog over zoenende figuren heen straalt (is hij nou voor of tegen de LHBQT-community? Hoe heerlijk provocerend!). Binnen rap tempo verschijnen er meer doeken. Met ieder werk zakt Franz verder weg in zijn stoel. Het is een kwelling voor hem om hier naar te moeten kijken. Dan opeens heeft Franz geroepen dat iedereen snel streetart kan maken. ‘Stop de muziek!’, roept Joseph, ‘wie zei dat?’ De mensen om Franz en Marianne heen doen een stapje naar achteren zodat de dader goed zichtbaar is. De zweem van onzekerheid slikt Franz weg en hij doet er een schepje bovenop door te zeggen dat echte, klassieke kunst zich niet binnen een minuutje laat maken zoals zijn

spuitbuswerkjes. De menigte lijkt ineens te zijn veranderd in een roedel bloeddorstige hyena's als alle blikken zich op Joseph richten. Het is duidelijk dat Franz een gevoelige snaar heeft geraakt.

Het is een mening die de jonge kunstenaar jaren over zich heen heeft gekregen voordat zijn vader overleed. Nu deze oude seniele man vanuit zijn rolstoel deze wond openrijt is hij meteen weer de onzekere puber met bewijzingsdrang. Je kan de verf horen drogen in de zaal. Joseph ziet de mensen kijken, een menigte die speciaal voor hem hier is. Dat geeft hem voldoende moed om te reageren. 'En welke stroming zou mijnheer wel kunnen waarderen?' Zegt hij terwijl hij zich met een lichte buiging overdreven dienstbaar opstelt. Daar hoeft Franz niet lang over na te denken, 'Pointillisme'. 'P-pointillisme?' 'Hebbes' denkt de oude man. De jonge kunstenaars roeren zich want sommigen lijken de stroming niet te kennen. Iets wat Joseph opvangt. In een grote boog loopt hij naar zijn schildersgerei terwijl hij de zaal op de hoogte stelt van de uitdaging. 'Mijnheer wil het pointillisme op doek zien verschijnen. Duizenden stippen ongemengd in primaire kleuren op het doek, enkel op de juiste wijze geplaatst geven zij de suggestie van prachtige kleuren. Van alle stromingen misschien wel de meest tijdrovende ooit gecreëerd. Het moge duidelijk zijn, u wordt getuige van een bijzonder schouwspel. Muziek!'

3.

Marianne kan een glimlach niet onderdrukken. Franz is nauwelijks zichtbaar. Het doek rust op zijn voeten, met zijn vingerkootjes kan hij net de zijkanten tegenhouden en zijn hoofd komt er nauwelijks bovenuit. Het is alsof zijn lijf is veranderd in een groot doek, waar enkel zijn voeten, handen en hoofd nog van hemzelf zijn. Dit keer heeft de kassière wel oog voor het duo, 'Luckyyy' roept ze terwijl ze een foto van het passerende tweetal maakt. Zodra ze het museum uit zijn begint Franz zijn tirade. 'Zo erg ben ik in mijn leven nog nooit vernederd. En dit protserig haastwerk, ja zoiets zou ik ook cadeau doen. Waarom heb je me hier naartoe genomen?'
'het leek me wel inspirerend voor u.'
'Een opschepper die het vakmanschap van anderen wil doen verbleken met z'n snelle gegoochel? Wat moet ik daar nu mee?' Marianne stopt met lopen en gaat voor Franz staan. 'U heeft me een portret beloofd. Geen schets, geen half werk, maar een volwaardig portret. We zijn nu al een maand verder en u bent nog weinig opgeschoten.'
'Ik.. een kunstenaar kan.. kunst kun je..' Marianne onderbreekt hem. 'Stop, ik hoef het niet te horen hoe echte kunst gemaakt wordt. U heeft mij een portret beloofd. Wanneer is het klaar?' Franz ziet dat ze waterige ogen heeft. 'Over 3 weken', liegt hij. Haar gezicht leeft op. 'Echt waar?' Ze omhelst hem achter het doek en wil Franz naar de bushalte duwen. Op dat moment passeert een grijs echtpaar het tweetal. De vrouw tikt Franz even op zijn schouder aan en zegt dat ze het helemaal met hem eens was. Franz spant zich in om boven het schilderij uit te komen en ernaar te kijken en zegt dan dat het eigenlijk niet eens zo slecht is. Op dat moment daalt een roodborstje neer bovenop het schilderij, vlak voor Franz' neus. Marianne en Franz kijken er als betoverd naar. Zijn scherpe pootjes klemmen zich vast, dan fladdert het beestje weer weg.

4.

Te midden van de rommel zit hij weer naar het doek te staren. Drie dagen met hetzelfde werk bezig zijn, wanneer heeft hij dat voor het laatst gedaan? Hij vermoedt dat het weleens een paar maanden geleden geweest kan zijn. Maar zijn geheugen weet dat de maanden jaren zijn. Franz voelt zich er

goed bij. Hij zet wat kracht op twee tubes en vult zijn palet. Zorgvuldig mengt hij de kleuren. De extra lamp die Marianne op zijn werkplek heeft gericht is een gouden greep geweest. Ze heeft al een paar keer gevraagd of hij geen foto van haar nodig heeft. Hij zegt dat hij haar al op zijn netvlies heeft geschilderd. In werkelijkheid heeft hij een foto van Marianne onder het kussen van zijn stoel verborgen. Met een kleine wasknijper klemt hij de afbeelding bovenaan de lijst. In zijn hoofd is het doek al af, een realistische weergave van zijn verzorgster met daaromheen een abstracte mengelmoes van kleuren waaruit haar veelzijdigheid blijkt. Franz meent dat ieder werk waar hij mee bezig is een meesterwerk is, in dit geval kan hij daar weleens gelijk in hebben. Een penseel strijkt het doek. Met iedere beweging verschijnt er een nieuwe haar bij. Opeens bibbert zijn hand en piekt een haar boven haar hoofd uit. De penseel valt en Franz vloekt. 'Het enige da gij ooit mooi ga schilderen is d'n muur!' Alsof hij in de kamer staat hoort Franz de snijdende woorden van zijn vader. 'Moet dit af zijn? Laat me niet lachen man, dit ziet er toch niet uit.' Franz knijpt zijn ogen dicht, in de hoop de stem te verdringen. Even is hij weer een iel knulletje van vijftien. Maanden heeft hij op zijn kamer zitten schilderen, een abstract portret om te bewijzen dat hij fantasierijk is. Het heeft lang geduurd maar Franz weet zeker dat dit werk af is. Vol trots heeft hij zijn ouders op zijn kamer uitgenodigd voor de onthulling. De woorden van zijn vader doen pijn, maar wat zijn moeder zegt breekt hem, 'niet iedereen kan schilderen Franske.' Ze draait om en verlaat zijn kamer. Franz schreeuwt nog na dat ze steeds maar zei dat het mooi ging worden. Op de gang hoort hij zijn ouders nog tegen elkaar praten. Zijn moeder vraagt zich af of ze niet te fel hebben gereageerd. 'Maar Ans, het ziet er gewoon niet uit. We moeten wel eerlijk zijn tegen 'm.' Schoorvoetend beaamt zijn moeder dat, ze lopen de trap af naar beneden en laten Franz in zijn verdriet achter. Hij kijkt naar de grond en daar ligt zijn penseel op het tapijt. Op zijn leeftijd is iets van de grond rapen geen makkelijke opgave. Hij buigt met grote moeite voorover. Net op dat moment komt een medewerker van het verzorgingstehuis langs zijn kamer. De man vangt een glimps op van het tafereel en stapt binnen om Franz te helpen. Hij pakt de penseel op en ziet dan pas het doek. 'Wauw, dat gaat mooi worden zeg!'. Met een ferme ruk pakt Franz de penseel terug en sneert dat hij niks opschiet met lege woorden. Even zoekt de man naar een passende reactie, bij het gebrek daaraan verlaat de medewerker in stilte de kamer. Franz staat op en ploft neer in zijn stoel. In zijn hand zit de penseel geklemd, hij kijkt er naar en tranen rollen over zijn wangen. Na een laatste blik op het doek legt hij de penseel weg, zijn ouders hadden gelijk.

5.

Franz zit in de grote zaal. In een verzorgingstehuis loert de dood achter vrijwel iedere deur, maar dit is de enige ruimte waar er altijd leven is. De bingo, muziekmiddagen, bijeenkomsten en het avondeten worden allemaal hier georganiseerd. Wegens onderbezetting (zo is Marianne er laatste tijd bar weinig) is het voor de bewoners geen optie meer om in hun eigen woning te eten. Vandaar dat de zaal tijdens het avondeten bomvol zit. Tientallen bejaarden die verplicht bij elkaar aan tafel zitten én honger hebben, Franz hekelt het net zoveel als mensen die hobbymatig schilderen op nummer. 'Ruiken jullie dat?' zegt Alfred, een kale gnoom met jampotglazen op zijn neus. 'Biefstuk?' Corrie is een naïef nieuwe bewoonster die nog altijd denkt dat biefstuk een optie zou kunnen zijn. Alfred schudt nee. De oudste nog levende bewoner daar, Ton (slechthorende rasoptimist) steekt bibberend zijn hand omhoog en bestelt 'medium-rare'.
'Nee nee, ruik eens goed.'
'kip dan?'
De hand zit nog omhoog, 'doorbakken mag ook hoor.'

Franz legt zijn hand om Tons hand en zegt hard in zijn oor dat ze geen biefstuk krijgen.
Corrie reageert meteen, ‘nou dat ruik ik anders wel hoor, toch Alfred?’
‘Nee, echt eens goed ruiken.’
Franz heeft genoeg van het toneelstukje, ‘Zeg het nou maar gewoon wat we ruiken.’
‘De lente is in aantocht!’, Alfred zit breed te lachen.
Vol afkeuring kijkt Franz hem aan, hij neemt niet eens de moeite om te reageren. Corrie kijkt even naar buiten, alsof ze even wil kijken hoe dat ‘lente’ er ook alweer uit ziet.
Dan lacht ze en geeft ze Alfred gelijk.
‘Is mijn bestelling goed doorgekomen?’
‘Ja hoor!’ Zegt Alfred.
Theatraal kijkt Franz om zich heen, alsof hij in een restaurant zit en de bediening zoekt. In het luchtledige vraagt Franz of hij aan een andere tafel kan zitten.
‘Doe niet zo chagrijnig Franz.’ Zegt Corrie.
Alfred reageert, ‘Ik zal je een geheim verklappen meissie, zo doet hij altijd.’
Franz is het onzinnige gezwam van zijn tafelgenoten zat. Even twijfelt hij om zich stil te houden, maar zoals altijd lukt hem dat niet. ‘Ik ben niet chagrijnig, Ik ben nooit chagrijnig. Iedere dag is voor mij een feest. Maar als de verf droog is wil ik niet onthouden worden als een onzinnige lulmuts. Dat nooit.’
Allfred en Corrie kijken elkaar even geschrokken aan. De stemverheffing is ook vaag binnengekomen bij Ton, ‘Komt er geen biefstuk?’
Net iets te fel reageert Franz met een luide ‘Nee!’
‘Jammer. Krijgen we kip? Franz gebaart naar Ton, het levende bewijs van zijn argument.
Nu is Alfred geraakt. Zorgvuldig pakt hij zijn glas en drinkt een slokje, wil het wegzetten en drinkt dan nog wat meer. Zodra het glas de tafel raakt lanceert hij een spervuur vol venijn af.
‘Ik denk dat we allemaal weten hoe jij onthouden gaat worden’ sneert Alfred.
‘Oh ja?’
‘Een stuk chagrijn dat nooit wat heeft afgemaakt.’
De woorden komen als een vuistslag aan, voordat Franz kan reageren gaat Alfred verder.
‘Of als die onuitstaanbare kwast die zich verheven voelde. In ieder geval niet als de warme man die er voor anderen was. Want vertel eens, hoe lang ga je dat meisje nog laten wachten op haar schilderij? Totdat ze in een kist onder de grond ligt?’
Dit is de druppel voor Franz. Hij plant zijn handen in de leuning en dwingt zijn fragiele benen om te staan. De stoel schuift langzaam naar achteren als hij overeind komt.
Een verzorgster snelt naar Franz toe om hem te helpen. ‘Het eten komt er zo aan meneer Van Seumeren.’
Franz staat rechtop, zijn rechterarm ondersteund. ‘Ik weiger hier nog langer bij te zitten. Meneer Alfred praat je collega bijna het graf in.’
‘Marianne bedoelt u?’ vraagt ze vertwijfeld.
De rimpels in zijn hoofd spannen zich aan, Franz knikt terwijl hij Alfred zo boos mogelijk aan kijkt.
‘Maar.. weet u het dan niet?’
Alfred geeft de genadeklap, ‘Zie je, geen oog voor iets anders dan zijn kleurplaten.’
‘Ze ligt in het ziekenhuis.’ zegt de verzorgster.
Vol ongeloof wurmt Franz zijn arm weg uit haar behulpzame hand. Hij wankelt wat naar achter en laat het gezelschap achter bij de tafel. ‘Wilt u niks eten?’
‘Leugenaars!’ roept hij, dan haast Franz zich naar zijn kamer. Brok in z’n keel, adem die stokt.
Achter hem hoort hij Ton nog zeggen, ‘Gaat hij de kip halen?’

Zou het waar zijn? Hoe heeft Franz dit kunnen missen? Niemand die hem ook maar iets vertelt. Hij moet nu het schilderij af gaan maken. In de gangen passeert hij bewoners die onderweg zijn naar het eten. Iedereen kijkt hem vol ongeloof aan als hij met grote passen langs ze beent. Iedere blik voelt verwijtend aan. Als hij in zijn kamer aankomt gooit hij de deur dicht en ploft neer voor zijn ezel.

De tubes worden leeggespoten, kwasten liggen als wapens naast elkaar. Maar hij kan nog niet beginnen, er ontbreekt iets. Hij veert omhoog, opent twee kastdeuren en bij de derde vindt Frans wat hij zoekt. Hij blaast het stof eraf, pas dan merkt Franz hoe erg hij buiten adem is van de versnelde tocht door de gangen. Er zit een kleine barst in het glas en het lijstje hangt met plakband aan elkaar, het resultaat van een boze bui van jaren terug. 'Nu gaan jullie het eens zien'.
Franz zet de foto van zijn ouders op tafel neer, zodat ze goed zicht hebben op het doek. Hij neemt plaats en begint driftig te schilderen. Zijn kwast glijdt over het doek als een surfer die een golf trotseert. De realistische stijl die hij voor ogen had verliest het van de emotie. Zijn hand beweegt niet meer weloverwogen, dat heeft het al een leven lang gedaan. Voor het eerst in zijn leven schildert Franz geen planmatige kunst, dit is een uiting van het leven, zíjn leven. Het gezicht en het lijf van Marianne zijn natuurgetrouw op het doek verschenen. Maar haar haren lopen over in stralen van kleur. Daarin zijn flarden getekend van gebeurtenissen uit haar leven, die ze ooit met Franz heeft gedeeld. Hij moet al uren bezig zijn, want opeens klopt de avonddienst op zijn deur. 'Meneer Van Seumeren, ik kom u op bed leggen.', klinkt een iele stem. 'Nee dank je, ik ga zelf wel.' Het blijft stil, Franz ziet de schaduw nog voor de deur staan. Hij gaat verder, het einde is in zicht.

6.

Ilse blijft nog even staan. Het protocol is dat ze naar binnen moet. Bewoners kunnen niet zomaar doen wat ze zelf willen, anders lukt dit werk niet. Ze probeert geruisloos de deurklink, deze geeft geen centimeter mee. Uit haar heuptas pakt ze de loper van het gebouw. 'Leuk geprobeerd meneer Van Seumeren' fluistert ze tegen zichzelf. Ze duwt de sleutel in het gat maar de klink blijft muurvast zitten. Ilse zucht, bonkt op de deur en roept dat ze nu naar binnen moet. Geen reactie. Ze pakt haar pieper en drukt op de knop, 'Meneer Van Seumeren van 23M doet niet open en hij heeft zijn deurklink vastgezet. Kan er iemand komen helpen?' Al snel volgt er een reactie die vraagt of de heer Van Seumeren nog wel reageerde. 'Jawel, hij zei zelf naar bed te gaan.'
'Oke… maak eerst je ronde maar af, kom ik er daarna aan.'
Ilse kan al twijfelen over welk pak koffiemelk de juiste is, dus ook nu speelt ze met de pieper in haar hand. Ze heeft de angst dat meneer Van Seumeren iets is overkomen. Nee, daar mag ze niet aan toegeven. Hij reageerde net ook nog.
Ilse bonkt weer op de deur, 'Meneer Van Seumeren, ik kom straks terug hoor.'
Geen reactie. Gewoon doorlopen Ilse, laat je niet gek maken door een nukkige oude man. De volgende deuren op haar route ontsluiten zich steeds zonder problemen. Dat zou haar goed moeten doen, maar ieder slot waar de sleutel in verdwijnt en iedere klink die meebeweegt voelt als een zetje waarmee ze Van Seumeren richting de afgrond duwt. Ze pakt haar pieper en zegt dat ze nú hulp nodig heeft om de deur te openen. Even klinkt er wat geruis, ze voelt dat de oudere Diny aan de andere kant van de lijn eigenlijk nee wil gaan zeggen. 'Ik kom er meteen aan.'
'Heel fijn. Dank je.'

Ilse en Diny staan nog steeds voor de dichte deur. Ilse is er inmiddels achter gekomen dat Diny, de veteraan onder het personeel, toch in staat is om haar kalmte te verliezen. Ze blijkt een haast

middeleeuwse manier van vloeken te hebben. ‘Wat een baggermuil, die balgehakt is helemaal belatafeld als hij denkt ons buiten te houden, de blaag. Nou deze boerentrien laat zich niet tegen houden door een bekakte brulaap’. En dat waren alleen nog maar de woorden die beginnen met de letter –b. Een leerzame avond voor Ilse. Als Diny bij de letter –Z van het alfabet is aangevloekt zijn al haar opties gebruikt zo lijkt het. ‘Pak de brandblusser maar lieve schat. We gaan naar binnen bij die zakkenwasser.’ Ilse kijkt haar aan, peilend of het een grap is. ‘Vort!’ Ilse omklemt de brandblusser alsof ze een uit de klauwen gewassen kind tilt. ‘Dit leren ze je niet op de opleiding. Laat ‘m eerst stevig vallen bovenop de klink. Tikken we daarna de deur ermee open.’
‘Maar wat als de commissie hiervan hoort?’ sputtert Ilse nog tegen.
‘Die horen het alleen als iemand ze dit aan hen vertelt. Die bewoners hier, die horen toch niks. Dus als wij onze mondjes dichthouden.’ Diny pakt de brandblusser uit Ilse’s handen en laat deze met een doffe bons op de deurklink vallen. Als een verhitte maiskorrel popt de klink eraf. Alsof het dagelijkse routine is pakt Diny meteen de rode staaf weer van de grond, zwiept ‘m naar achteren, laat de blusser vieren en met een luide krak zwiert de deur open. Meneer Van Seumeren zit in elkaar gezakt achter zijn doek. Het is alsof hij een keuze is vergeten te maken tussen naar achteren in zijn stoel vallen, of voorover op de grond storten. De dames snellen naar binnen en concluderen meteen dat het foute boel is. Diny reageert als eerste, ‘Bel de jongens in wit maar schat.’

7.

Piep. In de verte golft het geluid. Een geruis alsof iemand een tv aan heeft laten staan komt en gaat. Zijn bewustzijn daalt langzaam neer zonder dat zijn lichaam het weet, *piep.* Hij voelt dat hij wakker is, maar de prikkels die hij naar zijn hersenen probeert te sturen zijn slechts speldenprikken in een betonnen muur. Waarom kan hij niks? *Piep.* Hij is nog aan het slapen, dat moet het zijn. Hij droomt vast over die keer dat ze hem tot de nek hadden ingegraven. Hij heeft toen vijf minuten vastgemetseld gezeten in dat mulle duinzand, het benauwde gevoel is zijn lichaam nooit vergeten, *piep.* Opeens opent zijn linkeroog zich, de oogleden aan de rechterkant blijven nog op elkaar vastgeplakt zitten. Een onscherpe, witte waas met verschillende donkere vegen openbaren zich voor hem. Dit kan nooit de hemelpoort zijn, *piep.* Zijn heldere geest is zich inmiddels ook steeds meer in zijn lichaam aan het nestelen. Wat is er gebeurd? Het laatste dat hij zich kan herinneren is het gezicht van Marianne. Was ze bij hem? Nee… hij was aan het schilderen toen de wereld uit het niets begon te draaien en.. en.. ‘Ik lig in het ziekenhuis’ denkt hij. Dan verdwijnt het gepiep van de apparatuur waaraan hij verbonden ligt naar de achtergrond. Zijn tenen wiebelen, vingers tintelen en dan opent ook zijn rechteroog. De contouren van de wereld worden zichtbaar. Zijn hoofd bewegen kost hem veel moeite, maar Franz is te nieuwsgierig om zijn nekspieren te laten rusten. Aan het plafond hangt een arm met daaraan een televisie die uit staat. De witte plafondplaten worden oranje gekleurd door de zon. Rechts naast Franz staat een verrijdbaar kastje met daarop een flesje water, wachtend om hem van drinken te voorzien. Franz ligt bij het raam, de warmte van de zon op zijn wangen heeft hem vast gewekt. Een fijne gedachte. Dan laat Franz zijn hoofd naar links vallen op het kussen. Op een ezel staat een prachtig kleurrijk doek. Het is zijn doek, en het is af. Minutenlang ligt hij er naar te kijken, ieder detail, iedere penseelstreek absorberend. Franz voelt zich niet enkel trots, hij voelt zich rijk. Tegenover hem hoort hij opeens een tikkend geluid. Iets of iemand tikt tegen een aluminium buis aan. Franz spant zich weer in en hij legt zijn kin op zijn borst om de wereld voor hem te bekijken. Het scherpstellen kost moeite. Dan ziet hij een schim van de vrouw die hij heeft geschilderd. ‘Marianne?’ probeert hij uit te brengen, maar het geluid van zijn stem dwaalt nog rond in zijn

borstkas. Er is weinig over van de krachtige vrouw. Dunne armen, een klem aan haar vinger, een draad uit haar arm als een stekker van een stopcontact om haar nog levende te houden. De hand met de klem ligt nog op de reling van het bed, ze is gestopt met tikken. Haar gezicht zit tussen wit en geel in, haar hoofddoek heeft ze niet meer op. Marianne is kaal en nu pas valt bij Franz het kwartje. Een flauwe glimlach verschijnt op haar gezicht. 'Sorry', zeggen zijn lippen. 'Geeft niet' fluisteren de hare. Het is een dialoog tussen twee mensen die niet meer in staat zijn te praten. Een traan rolt als een sneeuwbal over Franz' wangen, bij Marianne daalt er ook één af. Haar vinger komt omhoog, ze wijst naar het schilderij, 'mooi' fluistert ze zo zacht dat Franz het niet hoort. Hij knikt en glimlacht. Het gepiep is niet regelmatig en lijkt daardoor haast een manier om met elkaar te communiceren. Ze kijken elkaar niet aan, ze staren in elkaars ziel. Ze verkeren op een plek waar woorden overbodig zijn. Dan klinkt er zacht geklop op de deur. Een rollator, Alfred, en Ilse schuifelen voorzichtig naar binnen. Beide met een blik in hun ogen waarvan je weet dat Franz en Marianne er niet best uitzien. Het tweetal staat midden in de kamer, kijken naar Marianne, dan naar Franz. Alsof ze de afweging maken wie bij welk bed moet gaan zitten. Dan pakt Ilse twee stoelen en zet deze in het gangpad, tussen de bedden in. 'Dit ziekenhuis is na de verbouwing wel mooi geworden zeg.' begint Ilse. Alfred vult haar aan 'Ja ik zou hier wel willen wonen.' Marianne en Franz glimlachen flauwtjes, ze doen geen poging om te praten. Het gepiep verbloemt de ongemakkelijke stilte. Dan pas gaan ze zitten. Alfred en Ilse kijken naar het schilderij, Alfreds mond valt even open van verbazing. 'Ik ehh.. dacht altijd dat je een soort hobby schilder was.'
'Alfred!' zegt Ilse, alsof hij Franz heeft uitgescholden.
'Ja sorry, maar mijn oom zei ook altijd dat hij schilder was, die kwam niet verder dan een slap aftreksel van de Mona Lisa. Veel te grote neus, schele ogen.'
'Het is werkelijk waar prachtig meneer Van Seumeren.' zegt Ilse.
Franz kijkt haar doordringend aan en heel zachtjes ontsnapt een 'bedankt' uit zijn mond.
'Misschien wel het mooiste wat ik ooit heb gezien.'
Franz schudt nee.
'Je moet 'm ook niet meteen gaan paaien Ils.' zegt Alfred.
'Bedankt hiervoor.' fluistert Franz terwijl zijn ogen naar zijn bed gaan.
'Niet doen Franzie, zo derek word ik ook nog sentiment..' ja daar ga ik al.
Alfreds bovenlip begint te trillen. Even lijkt hij zich te herpakken, maar dan opeens gaat hij als een klein kind zitten snikken. Ilse helpt hem overeind en zegt dat ze wel even naar de gang gaan. Franz kijkt weer naar Marianne. Een vermoeidheid probeert zijn oogleden dicht te trekken. Hij ziet haar lachen als zijn ogen onregelmatig beginnen te knipperen. Terwijl hij wegzakt hoopt hij dat zij de kamer verlaat en niet hij. Franz z'n leven, zijn werk is klaar. Hij sluit zijn ogen en het geluid van al het leven in de wereld weet zijn oren niet meer te bereiken.

8.

Zijn linkerhand omklemt zijn rechter onderarm. Hij bibbert wat meer, maar toch is dat op het doek niet terug te zien. De verf geeft kleur aan een stilleven dat al bijna 30 jaar enkel uit potloodstrepen bestond. De zon valt precies op het doek waardoor het lijkt alsof de bloemen kleur krijgen. De stapel doeken die nog afgemaakt moeten worden krimpt per week. Franz heeft niet meer de drang om iets nieuws te maken. Alle werken worden voltooid en in de eetzaal neergezet voordat ze verkocht worden. De prijs per werk groeit, zeker nu de media lucht heeft gekregen van hem. Gisteren was er een tv-ploeg uit Japan. Franz spreekt geen Engels, zij ook niet. Dus zat er een tolk tussen om het

gesprek te voeren. Een vermoeiende bezigheid. Voor de film moest Franz even met een penseel over een doek vegen, dat er geen verf aan de kwast zat deerde niet. Hoe het voelt om opeens succes te hebben is een vraag die hij veelvuldig moet beantwoorden. Hij zegt steeds dat het goed voelt, aan ondankbaar zijn heb je immers ook niks. De waarheid is dat het eenzaam is. Dit succes niet kunnen delen is pijnlijk. Het doet Franz goed om al zijn werken af te maken, maar toch knaagt er iets. Want is plichtmatig al je werk afmaken wel kunst? Hij mist haar, en hoe egoïstisch hij de gedachte ook vindt, hij mist de maniakale bevlogenheid van die avond. Een nieuw gezicht komt binnen. Het is een dame die zo jong oogt dat het woord dame te oud voor haar klinkt. Gezien haar kleding werkt ze in het verzorgingstehuis. 'Dag meneer Van Seumeren, ik ben Renata.'
Franz kijkt op van zijn werk. Ze staat precies onder het licht van de lamp, iets in Franz dwingt hem de woorden te uit te spreken, 'Ben je daar weer?'
Ze lacht en zegt 'Zat u net in uw concentratie?.'

18-04-2020

Dank voor het lezen.
Was het mooi of juist helemaal niet?
Ik hoor het graag!

Stefan van Hulten

Stefan@stefanvanhulten.com
06 38 48 38 03